

Landareak

JAKOBA ERREKONDO

Zurikineta

HERBEHEREETAKO ontzi-jabeak XVII. mendean idibihotzen (*Tulipa* sp.) espekulazioan bizi ziren artean, Euskal Herrikoek bi eratako ontziak tresnatzen zituzten. Batetik han eta hemen erosi eta saldu, garraioan zebiltzanak. Arrantzarakoak, besteak.

Balea eta bakailaoa ziren garai hartan arrain desiratuenak, emankorrenak. Diruaren arrantza. Negozioa aldatu egiten da, baina, eta hegaluzea eta bere antza dutenak dira egun dirua egiten dutenak. Geure itsasoa arrantza horretan ari direnak banaka-banaka harrapatzen dituzte arrainak. Antigoaleko eran. Gaur egun beita edo karnata bizia erabiltzen da amuetan, baina garai bateko artea bestelakoa zen.

Arrain handi horiek ontzira igotzeko gaurko pita lodirik ez zen garaietan altzairuzko haria erabiltzen zen. Haren muturrean lotutako amuak zeraman triki-mailua ez zen txori-kakaren hurrengo, maisulana zen. Artaburua, *Zea mays*, zuritzerakoan kendutako zurikinarekin biltzen zen amua; gero izter gainean, txarrantxa gisara, *Dipsacus fullonum*, astakarduarekin igurtziz hariak ateratzen zitzaizkion zurikinari. Ondo-

ren xingola berde bat lotzen zitzaion. Itsasoa bapora aurrera doan eran, txanbergan barrena heldutako harien muturreko amu hauek txipiroiaren antza dute, hegaluze eta hegalaburren gultzia.

Arrantzale maisu haien mahoizko galtzetan, izterrean, hariz jositako adabakiaren gaineko adabakiaren imajina ezaguna egingo zaio askori. Astakarduak mahoia ere saretzen baitu. Amuaren artista haiek gehienak diru pixka bat egin asmotan baserrietatik etorritakoak ziren. Artotan iaioak, baita zurikineta ere. Etxean bezala ontziko lotako etzalekuetan zuten almadraka edo koltxoia zurikinez egindakoa izango zuten.

Urte sasoi honetan, hemendik aurrera bilduko diren artaburuetatik sortuko diren zurikinak badu, bai, baduenetz, bere paisaia kulturala: artasoroak, sutondoko artazuriketa kontuak, koltxoia, amua, astakardua, mahoizko galtzetako izter pareko adabakia, hegaluzea eta soldata.

Baserri batean baino gehiagotan dago zurikineta izena duen bazterra. Izan ere, zurikina, kondar ustekoa, lehengai.

JAKOBA ERREKONDO

Pasio loreen pasioa

Passiflora caerulea, pasio lorearen landarea dotorea da. Igokaria da, hosto berexiak ditu, baina lorea da benetan deigarria: usain gozoa du eta berebiziko egitura: ileak, koloreak, formak... Bere garaian izena eman zionak Jesukrixtoaren pasioaren ikurrak ikusi omen zizkion (iltzeak, arantza koroa, apostoluak, etab.). Gure etxekoa ikusten dutenei beste pasio batez hitz egiten diet. Lore honek ematen duen fruituarekin, marakuiarekin, itzelezko zukua egiten bai da, beste pasio batzuk sustatzen dituena.

Ez naiz bada, duela egun gutxi batzuk, Bergara aldean “Hamar mandamentu loria” deitzen diotela enteratu. Teman, segi sektaren teman!

Argazkikoak pasio lore bilduma dotorea duen lagun batek oparitutako lore sorta polita. Bakoitzak bee forma eta koloreak eta, batez ere, usaina. Pasio loreen bilduma, hori bai pasioa!

Landareei buruzko galderaren bat egin edo gairen bat proposatu nahi badiguzu, bidali mezua landareak@argia.com helbidera eta orrialde honetan bertan irakurri ahal izango duzu erantzuna.